

МОЛОДЬ І АЛКОГОЛЬ: ВЖИВАННЯ, ЗАЛЕЖНІСТЬ, ЕФЕКТИВНА ПРОФІЛАКТИКА

*Шваб С.І., керівник фізвиховання,
викладач УВКУ КНТЕУ*

За даними соціологічних досліджень, переважна більшість опитаних представників молодого покоління України має досвід знайомства з алкогольними напоями, причому активне вживання алкоголю збільшується в міру дорослішання підлітків і притаманне як хлопцям, так і дівчатам.

Реальним виходом з цієї ситуації на сьогоднішній день є активне залучення до профілактичної роботи педагогів, психологів середніх шкіл, інших установ сфери освіти, а також батьків.

Вочевидь, для того, щоб проводити тренінгові заняття з питань профілактики вживання алкоголю, необхідно мати певні знання щодо цієї проблеми. І перш за все тренер повинен мати інформацію про:

- ситуацію у світі, країні, місті (дані статистики, актуальність проблеми;
- що таке алкоголь і алкоголізм;
- механізм і особливості впливу алкоголю на організм людини та підлітків зокрема;
- шкідливі наслідки вживання алкоголю;
- мотиви вживання алкоголю;
- міфи та хибні уявлення про алкоголь в молодіжному середовищі (як вони формуються і як їх розвіювати);
- роль впливу групи на початок вживання алкоголю серед підлітків, стратегії протидії тиску однолітків;
- вплив реклами на формування алкогольної поведінки і ставлення підлітків до алкоголю;
- алкоголь і законодавство (як держава намагається боротися з поширенням алкоголізму).

АНАЛІЗ РІВНЯ ВЖИВАННЯ АЛКОГОЛЮ У МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ В УКРАЇНІ

Початок ХХІ століття в Україні, як і в ряді інших країн СНД, характеризується ускладненням і загостренням комплексу проблем, пов'язаних із споживанням алкогольних напоїв. Пияцтво в сучасному українському суспільстві набуло особливо хворобливого характеру майже за всіма показниками - рівнем споживання алкоголю, захворюваності, смертності на ґрунті зловживання спиртними напоями, прилученням до споживання алкоголю наймолодшої частини населення та ін. Спостерігається все більше прилучення до алкоголю підлітків та жінок.

Проте на тлі стрімкого прилучення молоді до наркотиків і з огляду на традиційно толерантне ставлення до споживання спиртного алкоголізація молодого покоління в уявленні багатьох громадян не є гострою суспільною проблемою. Поширена в суспільстві думка щодо того, що незначне вживання алкоголю не шкодить здоров'ю людини, також є чинником, який свідчить про певний лібералізм громадської думки щодо гострої суспільної проблеми пияцтва. Розвиток ринкових відносин в Україні та відкритість суспільства зумовили істотне розширення ринку алкогольних виробів. Відносна легкість їх придбання і доступні ціни також роблять їх привабливими для споживача, зокрема молоді. Бажання "йти в ногу з часом" стимулює частину молодих людей до атрибутів "модного і стильного життя", ознакою якого в уявленні багатьох є і вживання алкогольних напоїв.

У всесвітньому масштабі 5% усіх смертей серед молоді у віці від 15 до 29 років викликані вживанням алкоголю.

В Європі кожна четверта смерть чоловіків у віковій групі від 15 до 29 років пов'язана з алкоголем. У деяких частинах Східної Європи мова йде вже про кожну третю смерть. У цілому в Європі щороку помирає від причин, зумовлених алкоголем, близько 55 000 молодих людей.

В цілому у світі від алкогольної залежності страждають 140 мільйонів осіб, в Україні - близько 1 млн. осіб.

Вживання алкоголю у молодіжному середовищі України, за даними соціологічного опитування*, характеризується такими показниками: не вживають міцних алкогольних напоїв менш як 55% молодих людей, вина - менш як 40%, пива та слабоалкогольних напоїв - менш як 30%. Існує певна різниця щодо вживання алкоголю у тендерному аспекті: практично не

вживають алкоголь менш як 23% молодих людей чоловічої статі, серед молоді жіночої статі таких було 36%.

Сьогодні, на відміну від традиційного поширення вживання міцних напоїв, молоді люди обирають переважно пиво та слабоалкогольні напої. Саме пиво, реклама торгових марок якого нині є найпоширенішою, найагресивнішою, користується найвищим попитом у молоді. Майже кожна четверта молода людина (23%) вживає пиво щотижня, а понад 6% - рідше.

Дослідження серед молоді 13-17 років (ЕЗРАО-2003) засвідчує, що 89% опитаних підлітків хоча б раз у житті вживали алкогольні напої, а за останні 30 днів це робили 60% опитаних підлітків, причому серед учнів 10 класів про це повідомили 75%. Щотижневе вживання алкогольних напоїв визнали 20% 13-14-літніх, 27% серед 15-річних, 31 % 16-річних та 36% 17-річних. Сільські підлітки меншою мірою втягнуті у вживання алкоголю. Загалом же можна говорити про досить високий рівень вживання алкоголю молоддю України.

Більшість людей сприймає проблему алкоголізму передусім як надмірне вживання алкогольних напоїв. Але яку громадській думці, так і в медицині немає чіткого визначення того, що саме вважати надмірним споживанням. Поряд із закликами певної частини медиків та деяких громадських організацій, що пропагують тверезість, до цілковитої відмови від алкоголю, пропагується корисність певних видів спиртних напоїв, незмінними залишаються традиції відзначення свят і важливих життєвих подій застіллям із спиртним. Поширена в суспільстві думка щодо того, що незначне вживання алкоголю не шкодить здоров'ю людини і що є різниця між дією міцних напоїв (передусім горілки, самогону) та слабоалкогольних (пиво, легкі вина, лонгери тощо), сприяє тому, що деякі з неміцних видів алкогольних напоїв батьки дозволяють дітям вживати вже у ранньому віці. Таким чином, ставлення підлітків до вживання алкоголю формується в атмосфері поблажливості щодо побутового пияцтва. Ось чому важливо говорити як про небажане явище не тільки про алкоголізм, а навіть про так зване помірне вживання алкоголю молодими людьми.